

2021-08-16

Justitiedepartementet

Per mail till

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till

ju.L4@regeringskansliet.se

Ju2021/01955

Sveriges Vapenägares Förbund (SVF) anser att följande principer ska styra innehållet i knivlagen:

1. Utan brottsligt uppsåt ska inte någon dömas för brott mot knivlagen
2. "Ringa brott" måste exemplifieras
3. "Oaktsamhet" utgår
4. Antika vapen och andra föremål som faller under knivlagen på allmän plats ska, med en rimlig förklaring, inte vara brottsligt.

Allmänt

SVF välkomnar i princip en skärpning av straffen för brott mot knivlagen. Men man måste samtidigt noga definiera vad som verkligen utgör ett brott mot knivlagen. Lagen måste vara så tydlig att det står klart vilket samhällsproblem det är man vill åtgärda.

I dagsläget krävs det betydligt mindre av en vapenägare för att anses som olämplig som vapenägare i förhållande till när knivlagen antogs. Idag är det tillräckligt med att ha oaktsamt förvarat ammunition (t.ex. glömt kvar en patron i bilen efter jakt), ha en mindre synnedsättning efter sjukdom (under nivån för att påverka körkortsinnehav), etc. En skärpning av straffsatser och bedömning av vad som ska betraktas som grovt brott kommer därför i mycket hög utsträckning att påverka vanliga vapenägare.

Det måste därför vara entydigt för var och en vad som utgör en brottslig handling. Att glömma en mindre kniv i en väska eller i bilen ska inte ses som brottsligt. För en enskild som inte har en kriminell livsstil ska det räcka med en rimlig förklaring till varför kniv eller annat föremål som faller under knivlagen har medförts på allmän plats.

Att en landsbygdsbo har en morakniv i sin bil ska inte ses som brottsligt, det är ett verktyg som ofta kommer till användning oplanerat. Likaså en jägare som medför en kniv i sin bil, som bland annat kan användas att avliva trafikskadat vilt, ska inte ses som brottsligt.

Antika vapen som inte av vapenlagen anses vara licenspliktiga skjutvapen är föremål som faller under knivlagen. Om en person transporterar sitt licensfria antika vapen och stannar för att uträtta ett ärende och då låter vapnet ligga kvar i bilen väl gömt, eller tar det med sig för att minimera stöldrisken, ska inte detta ses som brott mot knivlagen. En rimlig förklaring ska anses som tillräcklig.

Dessutom behöver texten om "oaktsamhet" tas bort. Att glömma något utan att ha ett ont uppsåt med detta ska inte vara straffbart.

Oaktsamhetsrekvisitet är ju aldrig aktuellt för den som medför en kniv eller annat föremål som faller under knivlagen i avsikt att bruka det för självförsvar eller för att skada annan.

"Ringa brott mot knivlagen" bör exemplifieras; idag är det otydligt vad som utgör ett ringa brott mot knivlagen och detta gör det svårt för domstolar att tolka vad som är ringa eller normalgraden av brott mot knivlagen.

Hur fel det kan slå ...

En vapenägare var opererad i magen och måste äta något var 3:e timma, lite frukt, korv med bröd eller liknande. Han har därför alltid en liten fickkniv med sig för att t.ex. kunna skala ett äpple eller ett päron. När han skulle upp i en arvstvist i tingsrätten fick vakterna utanför ta hand om fickkniven. "Den får du tillbaka när du går hem", sade de.

Men vapenägarens motpart var polisanställd. Hon kallade på sina kolleger och det hela ledde till åtal och 50 dagsböter à 170 kr = 8.500 kr i böter (Linköpings Tingsrätt mål B 682-18) för vapenägaren. Domen överklagades men fick inte prövningstillstånd (Göta Hovrätt mål B 2006-18). Det hjälpte föga att hänvisa till Högsta Domstolen mål B 2094-14 där en kvinna medförde kockkniv till ett party i Stockholm respektive Hovrätten för Nedre Norrland mål B 30-99 (RH 1999:117) där en kvinna medförde en liten kniv på ett flygplan för att kunna skala frukt; båda hade friats.

Det fanns ingen som helst risk för missbruk i det aktuella fallet. Inte heller miljön får anses vara kriminellt belastad ... Ett ärende som detta, när en laglydig vapenägare av medicinska skäl behöver ha en liten fickkniv med sig ska anses som ett legitimt skäl att medföra kniven. Dessutom lämnade han den frivilligt till vakterna utanför förhandlingssalen.

Inte heller finns det någon rimlighet i bötesstraffets storlek. Vapenägaren hade låg inkomst då han var halvtidssjukskriven sedan en tid (för magen).

Det går inte att utröna om just det ovan beskrivna fallet är det som avses i punkt 3.3 Lagstiftningens tillämpning, där man talar om 1 fall med penningböter över 5000 kr. Men man avser kanske botens storlek multiplicerat med antalet dagsböter och inte en slutsumma.

Hans medföljande vän, också han vapenägare, hade en liten schweizisk armékniv men den fick han behålla, den ansågs vara ett multiverktyg. Han behövde inte ens lämna ifrån sig den till vakterna ...

I vanliga fall skulle en dom med ett bötesstraff också ha lett till att vapenägarens vapenlicenser drogs in. Men uppenbart ansåg även Polismyndigheten att detta skulle vara oskäligt ...

"Ringa fall"

Idag finns en enda lakonisk mening om detta i Knivlagen 4 §: "I ringa fall döms inte till ansvar." Denna föreslås finnas kvar i relativt oförändrat skick men ska hamna i slutet av paragrafen.

Ingenstans i förarbetena tas det upp vad som skulle kunna utgöra "ringa fall". Med tanke på hur enögt åklagare och domstolar tycks se på detta behöver det ges mera vägledning i lagtext och/eller förarbeten så att en situation som den ovan beskrivna kan undvikas.

Det finns fall där en kniv eller annat föremål som faller under knivlagen naturligt ingår i arbetsutrustning för yrke eller hobby. Vi kan ge några exempel.

1. I en arbetsoverall finns en liten ficka på benet där man normalt har en morakniv nedstoppad.
2. En jägare eller fiskare måste ha en kniv med sig som redskap för avfångning.
3. När höststormarna börjar är det praktiskt att ha med sig en yxa och en såg i bilen så att man kan klara mindre nedfallna träd som blockerar vägen, särskilt ute på landsbygden där man inte kan förvänta sig någon kommunal röjningsservice.

Domstolsutlåtande

Högsta Domstolen ansåg i mål B 2094-14 att man kunde bära kniv på allmän plats vid olika tillfällen:

- A. för jägare och friluftsfolk där kniv ingår i utrustningen, även kniv i slöjdundervisningen på en skola (punkt 20 i domen)
- B. hantverkare ska i sin yrkesutövning kunna bära med sig en kniv som de använder i arbetet (punkt 21 i domen)
- C. när man har köpt en kniv som present och har med den inslagen i ett paket, även om man på vägen hem går på bio (punkt 22 i domen)
- D. Men man får inte ha med en kniv eller annat tillhygge för att vid behov kunna försvara sig (punkt 22 i domen)
- E. för en picknick eller grillning på allmän plats kan man motivera både matknivar och förskärare men inte andra typer av knivar som är mera ägnade som vapen än som köksutrustning (punkt 23 i domen)

F. I de flesta fall ska innehav av en mindre kniv, typ pennkniv, godtas om det inte finns risk att kniven skulle komma att användas som vapen (punkt 24 i domen)

G. vid resa till och från en angelägenhet där kniven naturligt ska användas (punkt 25 i domen)

H. i fordon på allmän plats kan många gånger vara befogat, t.ex. om man är på väg till en fisketur eller för att jaga eller annat legitimt behov av kniven (punkt 26 i domen).

"Kniv" kan i förekommande fall bytas ut mot annat föremål som faller under knivlagen.

EU tillåter liten kniv

Inom EU finns för knivar en maxgräns om bladlängd 65 mm som en EU-medborgare får inneha utan att betraktas som en brottsling. Denna gräns kunde man med fördel behålla även i Sverige, men med tillägget att inte heller en sådan liten kniv är tillåten i sådana sammanhang att den kan befaras komma till brottslig användning.

Andra föremål än kniv

Knivlagen inkluderar även andra föremål, t.ex. skruvmejslar, hammare, yxor, sågar och andra verktyg. Även licensfria vapen som ju inte lyder under vapenlagen hamnar under knivlagen.

Vad som ska anses som "särskilt farliga knivar" eller betraktas som "av särskilt farlig beskaffenhet" måste definieras. Utan exemplifiering kan t.ex. licensfria vapen ses som av särskilt farlig beskaffenhet; de kan ju skjuta ut kulor... Likaså kan vissa knivar som hör hemma i fantasy-världen (t.ex. i filmen Conan Barbaren) se skräckinjagande ut men de är i praktiken mindre farliga än en yxa. Det finns också soft air-guns med ett imponerande utseende som hämtat ur Star Wars men de är licensfria och skjuter endast ut små plastkulor. Det måste således finnas ett objektivt sätt att bedöma farligheten.

De flesta föremål i vår närhet kan användas som tillhyggen för att åsamka annan person skada. Inte bara knivar, yxor, stora skruvmejslar, hammare och liknande, även en strumpbyxa är synnerligen effektiv som strypsnara. Därför är det viktigt att lagen inte bara biter sig fast i föremålen utan att man ser till uppsåtet och övriga omständigheter runt innehavet. Hade man gjort det, och följt dessa intentioner, skulle vapenägaren i fallet relaterat ovan aldrig ha fällts. Han hade ju inget ont uppsåt.

SVERIGES VAPENÄGARES FÖRBUND

Ragnar Skanåker
Förbundsordförande